

עזרא תיקן להם לישראל לקרוא בקללות שבמשנה תורה כדי שתכלה שנה וקללותיה

מורנו הרב יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א

ליל סליחות קודם ראש השנה תשע"ט

השופר שמטרתו להקיץ אותנו מתרדמת הזמן, והוא אומרו היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו.

דטבע האדם שכאשר הא מתרחק ומתרגל במצבו אינו מרגיש כלל, והוא כאדם הישן את שנתו שאינו שומע מאומה והוא בבחינת לא חלי ולא מרגיש, ועל ידי הפעולות החיצוניות הוא "מתעורר" כפשוטו.

ועיין בדרשות הנצי"ב שביאר שראש השנה הוא יום לידת האדם ובו בכל שנה אנו נעשים לבריה חדשה, וזהו שאנו אומרים בכל הקורבנות והקרבתם ואילו בראש השנה נאמר "ועשיתם" לומר שאנו נעשים כבריה חדשה. ואם ראש השנה הוא יום הלידה נמצא שחדש אלול הוא החדש האחרון להריון, ובחדש זה דואגת האשה שתהיה מרגישה את הולד שאם אינה מרגשת הרי שיש חשש סכנה גדול.

ולכן בחדש אלול עיקר העבודה היא להתעורר ולשוב ולהרגיש, ואין זה מאוחר כיון ששלשים יום משנים את טבע האדם כפי שהארכנו במק"א בשם הגר"א בסוף ספר יונה שטבע האדם משתנה בשלשים, ולכן תוקעים רק כ"ט ימים ומפסיקין בערב ראש השנה כדי שלא נתרגל ושוב לא נתעורר. וזהו ענין שינוי השם שבשלשים יום שהוא נקרא בשם אחר יש בו גם מהות אחרת.

עיין בדברי האלף למגן על המטה אפרים סי' תקפ"ד אות ט"ו שהביא בהג"ה שפעם אחת בעת אמירת "המלך" כשהחזן מתחיל את יוצרות שראש השנה התעלף בעל הבני יששכר, וכאשר התעורר שאלוהו מה אירע לו ואמר שבעת אמירת המלך נזכר בדברי הגמ' בגיטין דף נ"ו ע"א שאמר אספסינוס לרבי יוחנן בן זכאי "אי מלכא אנא, עד השתא אמאי לא אתית לגבאי" וליבו נחלש שגם כעין זה יש טענה עליו אי מלכא אנא עד השתא אמאי לא אתית לגבאי.

איתא במגילה דף ל"א ע"ב, תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה. מאי טעמא? אמר אביי ואיתמא ריש לקיש: כדי שתכלה השנה וקללותיה.

ויש להתבונן איך קראת הקללות מסייעת בתכלה שנה וקללותיה, וכי באמירה גרידא של פסוקים ברבים מבטלים גזרות.

עוד מצינו כעין זה בגמ' כריתות דף ו' ע"א אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורוביא, כרתי, סילקא ותמרי. וגם כאן יש להתבונן וכי אכילת דברים אלו יש בידה כח לשנות דברים.

אלא שיסוד הדברים הוא שאחרי הפעולות החיצוניות ימשכו הלבבות, ועיקר התכלית הא בדברים שבלב שיתן האדם אל ליבו ואז יתפלל אל ה' שיושיענו מצרתו ויגזור עליו לטובה,

וביאר המאירי בבית הבחירה בהוריות דף י"ב ע"א וז"ל וכדי שלא ליכשל בהם לעשות דרך נחש תקנו לומר עליהם דברים המעוררים לתשובה והוא שאומרים בקרא יקראו זכויותינו וברוביא ירבו צדקותינו ובכרתי יכרתו שונאינו, וידוע שכל זה אינו אלא הערה שאין הדבר תלוי באמירה לבד רק בתשובה ומעשים טובים.

נמצא שעיקר פעולות אלו הסימנים לא מתקיימת באכילה אלא בתפילה ובבקשה, והיא הפועלת ונותנת זכויות וסיעתא דשמיא, לפי שהאדם יודע שכל המאורעות והעתידות תלויות בגזר דין של ראש השנה.

ומעתה י"ל שגם ענין הקללות של פרשת כי תבוא עניינם הוא לעורר את האדם לדעת שיש דין וחשבון ואדם נענש על עברה ומקבל שכר על המצוה, וידיעה זו מביאה את האדם לחשוב חשבונו של עולם וממילא בא לידי תשובה וגורם שתכלה שנה וקללותיה.

וחזינן שעיקר הפעולות והמעשים שתיקנו לנו בחדש אלול הוא לעורר את האדם מתרדמתו וזהו ענין